

ג) אַרְוֹר אַתָּה מְפַל הַפְּהֶמָה וּמְפַל חַיַּת הַשְּׂדֵה. אַרְוֹר אַפֶּם פִּי עָז.

וְעַל רְזָא דָא אֵית תְּרִין טוּרִין דְּכְתִיב, (דברים יא) וְנִתְתָּה אֶת הַבְּרָכָה עַל הַר גְּרִזִים וְאֶת הַקְּלָלָה עַל הַר עֵיבָל, לְקַבֵּיל אֲלֵיךְ תְּרִין דְּרָגִין. וְעַל דָּא, דָּא אַקְרִי אַרְוֹר, וְדָא אַקְרִי בְרוּךְ. וְשִׁמְעוֹן וְלוֹי אֵינּוֹן מְסֻטְרָא דְדִינָא קִשְׂיָא, וּמִן סֻטְרָא דְדִינָא קִשְׂיָא תְקִיפָא, נְפַקַת רוּגְזָא דְאַתְלֻטְיָא.

וְתָא חֲזִי, מְסֻטְרָא דְדִינָא קִשְׂיָא נְפַקִי רוּגְזָא לְתַרֵי סֻטְרִין, חַד דְאַתְבְּרֵךְ, וְחַד דְאַתְלֻטְיָא. (דף קפד ע"ב) חַד בְרוּךְ וְחַד אַרְוֹר. כְּגוֹנָא דָא מְסֻטְרָא דִיִּצְחָק נְפַקִי תְרִין בְּנִין, חַד מְבוֹרֵךְ, וְחַד דְאַתְלֻטְיָא לְעֵילָא וְתַתָּא. דָּא אַתְפָּרֵשׁ לְסֻטְרִיהּ, וְדָא אַתְפָּרֵשׁ לְסֻטְרִיהּ. דָּא דִינֹרִיהּ בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, וְדָא דִינֹרִיהּ בְּטוּרָא דְשְׁעִיר. דְּכְתִיב, (בראשית כה) אִישׁ יִדַע צִיד אִישׁ שְׂדֵה. דָּא אַתְרִיהּ בְּאַתְר דְּמַדְבְּרָא וְחֲרָבָא וְשְׁמָמָה, וְדָא יוֹשֵׁב אֲהֲלִים. וְכָלֵא כְּגוֹנָא דְאַצְטְרִיךְ.

וּבְגִין כֵּן תְּרִין דְּרָגִין אֵינּוֹן, בְרוּךְ וְאַרְוֹר, דָּא לְסֻטְרִיהּ וְדָא לְסֻטְרִיהּ. מֵהֵאֵי נְפַקִין כָּל בְּרַכָּאן דְּעֵלְמִין לְעֵילָא וְתַתָּא וְכָל טִיבֵי וְכָל נְהִירוֹ וְכָל פּוּרְקָן וְכָל שְׁזַבּוּתָא. וּמֵהֵאֵי נְפַקִין כָּל לְוֹטִין וְכָל חֲרָבָא וְכָל דְמָא וְכָל שְׁמָמָא וְכָל בִּישִׁין וְכָל מְסַאָבוּ דְעֵלְמָא.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כו) אֲרִחֵץ בְּנִקְיוֹן כְּפִי וְאַסּוּבָבָה אֶת מִזְבִּיחַךָ יי, הָאֵי קָרָא אוּקְמוּהָ. אָבַל תָּא חֲזִי, רְזָא דְמִלְהָ הָכָא, דְהָא לִית לָךְ בֵּר נֶשׁ בְּעֵלְמָא דְלָא טְעִים טְעֵמָא דְמוֹתָא בְּלִילִיָא, וְרוּחַ מְסַאָבָא שְׂרִיא עַל הַהוּא גּוּפָא. מְאִי טְעֵמָא, בְּגִין דְנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא אֶסְתַּלְקַת מִגְּיָה

וּמְפַל חַיַּת הַשְּׂדֵה. אַרְוֹר אַפֶּם פִּי עָז.

וְעַל הַסּוּד הַזֶּה יֵשׁ שְׁנֵי הַרִים, שְׁכַתוּב (דברים יא) וְנִתְתָּה אֶת הַבְּרָכָה עַל הַר גְּרִזִים וְאֶת הַקְּלָלָה עַל הַר עֵיבָל, כְּגוֹן שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת הַלְלוּ. וְעַל כֵּן זֶה נִקְרָא אַרְוֹר וְזֶה נִקְרָא בְרוּךְ. וְשִׁמְעוֹן וְלוֹי הֵם מִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה, וּמִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה הַחֲזֵק יוֹצֵא רִגְזוֹ שְׁמַקְלֵל.

וְכֹא וְרָאָה, מִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה יוֹצֵא רִגְזוֹ לְשְׁנֵי צַדִּדִים - אֶחָד שֶׁהַתְּבַרְךְ וְאֶחָד שֶׁהַתְּקַלֵּל, אֶחָד בְרוּךְ וְאֶחָד אַרְוֹר. כְּמוֹ כֵּן מֵהַצַּד שֶׁל יִצְחָק יוֹצֵא שְׁנֵי בָנִים - אֶחָד מְבֹרָךְ, וְאֶחָד שֶׁהַתְּקַלֵּל לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. זֶה נִפְרֵד לְצַדּוֹ וְזֶה נִפְרֵד לְצַדּוֹ. זֶה דִּינֹרוֹ בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה, וְזֶה דִּינֹרוֹ בְּהַר שְׁעִיר, שְׁכַתוּב (בראשית כה) אִישׁ יִדַע צִיד אִישׁ שְׂדֵה. זֶה מְקוֹמוֹ בְּמְקוֹם שֶׁל מְדַבֵּר, חֲרָבָה וְשְׁמָמָה, וְזֶה יוֹשֵׁב אֲהֲלִים, וְהַכֹּל כְּמוֹ שְׂצָרִיךְ.

וּמִשּׁוּם כֵּן שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן - בְרוּךְ וְאַרְוֹר, זֶה לְצַדּוֹ וְזֶה לְצַדּוֹ. מִזֶּה יוֹצֵאֹת כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁל הָעוֹלָמוֹת לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה וְכָל הַטּוֹב וְכָל הָאוֹר וְכָל גְּאֻלָּה וְכָל הַצְּלָה, וּמִזֶּה יוֹצֵאֹת כָּל הַקְּלָלוֹת וְכָל חֲרָב וְכָל דָּם וְכָל שְׁמָמָה וְכָל הַרְעוּת וְכָל הַטְּמָאָה שֶׁל הָעוֹלָם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כו) אֲרִחֵץ בְּנִקְיוֹן כְּפִי וְאַסּוּבָבָה אֶת מִזְבִּיחַךָ יי, הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאַרְוֹנוֹ. אָבַל בָּא רָאָה כָּאֵן אֶת סוּד הַדְּבַר, שְׁתֵּרֵי אֵין לָךְ אָדָם בְּעוֹלָם שְׂאֵינוֹ טוֹעֵם אֶת טְעַם הַמּוֹת בְּלִילָה, וְרוּחַ הַטְּמָאָה שׁוֹרְהָ עַל אוֹתוֹ הַגּוֹף, מָה הַטְּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַנְּשָׁמָה הַקְּדוּשָׁה מְסַתְּלֶקֶת מִן הָאָדָם וְיוֹצֵאת מִמֶּנּוּ, וְעַל שֶׁהַנְּשָׁמָה הַקְּדוּשָׁה יוֹצֵאת

שְׂרִיא עַל הַהוּא גּוּפָא. מְאִי טְעֵמָא, בְּגִין דְנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא אֶסְתַּלְקַת מִגְּיָה

דְּבַר נֶשֶׁת, וְנִפְקַת מִנִּיהַ. וְעַל דְּנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא
נִפְקַת וְאִסְתַּלְקַת מִנִּיהַ, שְׂרִיא רִוְחָא מְסַאָבָא
עַל הֵהוּא גּוּפָא וְאִסְתַּאב.

וְכַד נִשְׁמַתָּא אֲתַהֲדַרַת לְגוּפָא, אֲתַעֲבַר הֵהוּא
זוּהֵמָא. וְהָא אֲתַמַּר דִּידוּי דְּבַר נֶשֶׁת
זוּהֵמָא דְּמְסַאָבוּ אֲשַׁתָּאָר בְּהוּ. וְעַל דָּא לָא
יַעֲבַר יְדוּי עַל עֵינוּי, בְּגִין דְּהֵהוּא רִוְחָא
מְסַאָבָא שְׂרִיא עֲלוּי, עַד דְּנִטִּיל לוּן. וְכַד נָטִיל
יְדוּי כְּדָקָא חֲזִי, כְּדִין אֲתַקְדָּשׁ וְאִקְרִי קְדוּשָׁא.
וְהִיךְ בְּעֵי לְאֲתַקְדָּשָׁא. בְּעֵי חַד כְּלִי לְתַתָּא
וְחַד כְּלִי מְלַעֲיָלָא, בְּגִין דִּיתַקְדָּשׁ
מֵהֵהוּא דְּלַעֲיָלָא. וְהֵהוּא דְּלַתַּתָּא דִּיתִיב
בְּזוּהֵמָא דְּמְסַאָבוּ בֵּיהַ. וְדָא כְּלִי לְקַבְּלָא
מְסַאָבוּ, וְדָא לְאֲתַקְדָּשָׁא מִנִּיהַ, דָּא בְּרוּךְ וְדָא
אֲרוּר. וְלָא בְּעֵינָן אֵינוּן מִיִּין דְּזוּהֵמָא
לְאוּשְׁדָא לוּן בְּבִיתָא, דְּלָא יִקְרַב בְּהוּ בַר נֶשֶׁת.
דְּהָא בְּהוּ מִתְּפַנְשֵׁי סְטָרָא דְּלַהוּן, יִכִּיל
לְקַבְּלָא נִזְקָא מֵאֵינוּן מִיִּין מְסַאָבִין.

וְעַד דִּיתַעֲבַר זוּהֵמָא מִן יְדוּי לָא יִבְרַךְ,
וְאוּקִימָנָא. וּבְגִין כֶּף, בַּר נֶשֶׁת עַד לָא
יִקְדָּשׁ יְדוּי בְּצַפְרָא, אִקְרִי טָמָא. כִּינּוּן
דְּאֲתַקְדָּשׁ אִקְרִי טְהוּר. וּבְגִין כֶּף לָא יִטוּל
אֶלָּא מִן יְדָא דְּאֲדָפִי בְּקַדְמִיתָא. דְּכַתִּיב, (במדבר
יט) וְהִזָּה הִטְהוּר עַל הַטָּמָא. דָּא אִקְרִי טְהוּר,
וְדָא אִקְרִי טָמָא.

בְּגִין כֶּף חַד כְּלִי לְעֵילָא וְחַד כְּלִי לְתַתָּא, דָּא
קְדִישָׁא וְדָא מְסַאָבָא. וּמֵאֵינוּן מִיִּין
אֲסִיר לְמַעַבַד בְּהוּ מִיְדִי, אֶלָּא בְּעֵי לְאוּשְׁדָא
לוּן בְּאַתַר דְּבְנֵי נֶשֶׁת לָא עֲבַרִין עֲלֵיהוּ, וְלָא
יְבִית לוּן בְּבִיתָא. דְּהָא כִּינּוּן דְּאֲתוּשְׁדָן
בְּאַרְעָא, רִוְחָא מְסַאָבָא אֲשַׁתְּפַח תַּמָּן וְיִכִּיל
לְנִזְקָא. וְאִי חָפַר לוּן מְדַרוּן תַּחוּת אַרְעָא דְּלָא
יִתְחַזוּן שְׂפִיר.

וּמִסְתַּלְקַת מִמֶּנּוּ, שׁוּרָה רִוְחָא שְׁל
טָמָאָה עַל אוּתוּ הַגּוּף וְנִטְמָא.
כְּשֶׁהִנְשָׁמָה חוֹזֶרֶת לַגּוּף, עוֹבְרַת
אוּתָהּ הַזְהֻמָּה, וְהָרִי נִתְבָּאָר
שְׂפִידֵי הָאָדָם נִשְׁאָרַת זְהֻמַּת
הַטָּמָאָה, וְעַל כֵּן אַל יַעֲבִיר יְדוּ
עַל עֵינוּ, מִשּׁוּם שְׁאוּתָהּ רִוְחָא
הַטָּמָאָה שׁוּרָה עֲלָיו עַד שְׁנוּטֵל
אוּתָם, וּכְשֶׁנוּטֵל יְדוּ פְּרָאוּי, אִז
מִתְקַדָּשׁ וְנִקְרָא קְדוּשָׁא.

וְאִיךְ צְרִיף לְהַתְקַדָּשׁ? צְרִיף כְּלִי
אֶחָד לְמִטָּה וְכְלִי אֶחָד מְלַמְעָלָה,
כְּדִי שְׂיִתְקַדָּשׁ מֵאוּתוּ שְׁלַמְעָלָה,
וְאוּתוּ שְׁלַמְטָה שְׂיוֹשֵׁב בְּזַהֻמָּה
שְׁטָמָאָה בּוּ. וְזֶה הַכְּלִי לְקַבְּלָא
טָמָאָה, וְזֶה לְהַתְקַדָּשׁ מִמֶּנּוּ. זֶה
בְּרוּךְ וְזֶה אֲרוּר. וְלָא צְרִיף לְשַׁפָּךְ
בְּבֵית אֶת אוּתָם מִיָּם שְׁל הַזְהֻמָּה,
שְׁלָא יִקְרַב אֲלֵיהֶם אִישׁ, שְׁהָרִי
בְּהֶם מִתְּפַנְסִים הַצַּד שְׁלָהֶם,
וְיִכּוּל לְקַבְּלָא נִזְקָא מֵאוּתָם הַמִּיָּם
הַטָּמָאִים.

וְעַד שְׂיַעֲבַר הַזְהֻמָּה מִיְדוּ לָא
יִבְרַךְ, וּבְאַרְנוּ. וּמִשּׁוּם כֶּף, בְּטָרָם
יִקְדָּשׁ הָאָדָם אֶת יְדוּי בְּכַפָּר,
נִקְרָא טָמָא. כִּינּוּן שְׁהַתְקַדָּשׁ,
נִקְרָא טְהוּר. וּמִשּׁוּם כֶּף אַל יִטֵּל
אֶלָּא מִיָּד שְׁנוּטֵהָרָה בְּרָאוּשׁוּנָה,
שְׁכַתוּב (במדבר יט) וְהִזָּה הִטְהוּר עַל
הַטָּמָא. זֶה נִקְרָא טְהוּר, וְזֶה נִקְרָא
טָמָא.

מִשּׁוּם כֶּף כְּלִי אֶחָד לְמַעַלָה וְכְלִי
אֶחָד לְמִטָּה, זֶה קְדוּשָׁא וְזֶה טָמָא.
וְאֲסוּר לְעֲשׂוֹת דְּבַר עִם אוּתָם
הַמִּיָּם, אֶלָּא צְרִיף לְשַׁפָּךְ אוּתָם
בְּמִקוּם שְׁאֲנִשִּׁים לָא עוֹבְרִים
עֲלֵיהֶם וְלָא יִלִּין אוּתָם בְּבֵית,
שְׁהָרִי כִּינּוּן שְׁנִשְׁפְּכוּ בְּאַרְץ, רִוְחָא
הַטָּמָאָה נִמְצָאָת שָׁם וְיִכּוּלָה
לְהִזִּיק. וְאִם חָפַר לָהֶם מְדַרוּן
תַּחַת הָאָרֶץ שְׁלָא יִרְאוּ - יִפָּה.

וְלֹא יִהְיֶה לּוֹן לְנִשֵּׁי הַרְשִׁיָא דִּיכְלוֹן
לְאַבְאָשָׁא בְּהוּ לְבַנֵּי נָשָׂא. בְּגִין דְּאִינוּן
מֵיין דְּאֵתְלָטְיִין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי
לְדַפְּאָה לּוֹן לְיִשְׂרָאֵל וּלְמַהוּי קְדִישִׁין.
דְּכַתִּיב, (יחזקאל לו) וְזַרְקָתִי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים
וּטְהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם
אֲטַהֵר אֶתְכֶם:

וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלַכְהוּ אֹתוֹ הַבְּרָה וְהַבּוֹר רַק אֵין
בוּ מַיִם. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַח וְאָמַר,
(תהלים יט) תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ (מֵאן דְּכַמִּיל
מִלֵּי דְאוֹרֵייתָא כְּאִילוּ חֲרִיב עֲלָמָא שְׁלִים). כַּמָּה אֵית לּוֹן לְבַנֵּי
נָשָׂא לְאַשְׁתְּדֵלָא בְּאוֹרֵייתָא, דְּכָל מֵאן
דְּאַשְׁתְּדֵל בְּאוֹרֵייתָא לְהוּי לִיה חַיִּים בְּעֲלָמָא
דִּין וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי, וְזָכִי בְּתַרִּין עֲלָמִין.
וְאַפִּילוּ מֵאן דְּאַשְׁתְּדֵל בְּאוֹרֵייתָא וְלֹא
יִשְׁתְּדֵל בְּהָ לְשִׁמְהָ כְּדָקָא יְאוּת, זָכִי לְאַגְר
טַב בְּעֲלָמָא דִּין, וְלֹא דִּינִין לִיה בְּהֵהוּא
עֲלָמָא.

וְהָא חֲזִי, כְּתִיב, (משלי ג) אַרְךָ יָמִים בִּימִינָה
בְּשִׂמְאֵלָה עֶשֶׂר וְכַבּוֹד. אַרְךָ יָמִים
בְּהֵהוּא דְאַשְׁתְּדֵל בְּאוֹרֵייתָא לְשִׁמְהָ, דְּאֵית
לִיה אַרְךָ יָמִים בְּהֵהוּא עֲלָמָא דְּבִיָּה אוֹרְכָא
דִּיוֹמִין. וְאִינוּן יוֹמִין אִינוּן יוֹמִין וְדָאִי, תַּמָּן
אִיהוּ רַחֲצָנוּ דְּקוּדְשָׁא דְלַעִילָא דְאַתְרַחֲיץ בַּר
נָשׁ בְּהָאִי עֲלָמָא לְאַשְׁתְּדֵלָא בְּאוֹרֵייתָא,
לְאַתְתַּקְפָּא בְּהֵהוּא עֲלָמָא (דף קפ"ה ע"א)
בְּשִׂמְאֵלָה עוֹשֶׂר וְכַבּוֹד, אַגְר טַב וְשִׁלְוָה אֵית
לִיה בְּהָאִי עֲלָמָא.

וְכָרְ מֵאן דִּישְׁתְּדֵל בְּאוֹרֵייתָא לְשִׁמְהָ, כַּד
נִפְיָק מֵהָאִי עֲלָמָא, אוֹרֵייתָא אֲזֵלָא
קַמִּיה וְאַכְרִזַת קַמִּיה וְאַגִּינַת עֲלִיהָ, דְּלֹא
יִקְרַבּוּן בְּהַדִּיהָ מְאַרְיֵהוּן דְּדִינָא. כַּד שְׂכִיב
גּוֹפָא בְּקַבְרָא, הִיא נְטֻרַת לִיה. כַּד נִשְׁמַתָּא

וְלֹא יִתֵּן אוֹתָם לְנִשִּׁים מְכַשְׁפוֹת
שְׂיֻכְלוּ לְהוֹרַע בְּהֶם לְבַנֵּי אָדָם,
מִשּׁוּם שְׂאוֹתָם הַמִּים שֶׁהִתְקַלְלוּ,
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְטַהֵר
אֶת יִשְׂרָאֵל שִׁיְהִי קְדוּשִׁים,
שְׂפָתוֹב (יחזקאל לו) וְזַרְקָתִי עֲלֵיכֶם
מִיַּם טְהוֹרִים מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם
וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם.

וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלַכְהוּ אֹתוֹ הַבְּרָה וְהַבּוֹר
רַק אֵין בוּ מַיִם. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַח
וְאָמַר, (תהלים יט) תּוֹרַת ה' תְּמִימָה
מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. (מֵי שְׂמֵכְמָל דְּכַרִּי תוֹרָה כְּאִילוּ
הַחֲרִיב עוֹלָם שְׁלָם) כַּמָּה יֵשׁ לְבַנֵּי אָדָם
לְהַשְׁתְּדֵל בְּתוֹרָה, שְׂכָל מִי
שְׂמַשְׁתְּדֵל בְּתוֹרָה, יִהְיֶה לוֹ חַיִּים
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא וְזוֹכָה
בְּשִׁנֵּי עוֹלָמוֹת. וְאַפִּילוּ מִי
שְׂמַשְׁתְּדֵל בְּתוֹרָה וְלֹא מְשַׁתְּדֵל בָּהּ
לְשִׁמְהָ כְּרָאוּי, זוֹכָה לְשִׁכָר טוֹב
בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֵין דְּנִים אוֹתוֹ
בְּעוֹלָם הַהוּא.

וְכֹא וְרָאָה, כְּתוֹב (משלי ג) אַרְךָ יָמִים
בִּימִינָה בְּשִׂמְאֵלָה עֶשֶׂר וְכַבּוֹד.
אַרְךָ יָמִים בְּאוֹתוֹ שְׂמַשְׁתְּדֵל
בְּתוֹרָה לְשִׁמְהָ, שֵׁישׁ לוֹ אַרְךָ יָמִים
בְּעוֹלָם הַהוּא שְׂבוּ אַרְךָ הַיָּמִים,
וְאוֹתָם הַיָּמִים הֵם וְדָאִי יָמִים, שֵׁם
הוּא בְּטַחֲוֹן הַקְדְּשָׁה שְׁלַמְעֵלָה
שְׂבוּטָח אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה
לְהַשְׁתְּדֵל בְּתוֹרָה, לְהַתְחַזֵּק בְּעוֹלָם
הַהוּא, בְּשִׂמְאֵלָה עֶשֶׂר וְכַבּוֹד, יֵשׁ
לוֹ שְׂכָר טוֹב וְשִׁלְוָה בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְכָרְ מִי שְׂמַשְׁתְּדֵל בְּתוֹרָה לְשִׁמְהָ,
כְּשִׁיּוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, הַתּוֹרָה
הוֹלְכַת לְפָנָיו וּמְכַרִּיזָה לְפָנָיו
וּמְגַנָּה עֲלָיו שְׁלֹא יִקְרַבוּ אֵלָיו
בְּעֲלֵי הַדִּין. כְּשִׁשׁוּכְב הַגּוֹף בְּקַבְרָ,
הִיא שׁוֹמְרַת אוֹתוֹ. כְּשִׁהֲנִשְׁמָה
הוֹלְכַת לְהַסְתַּלֵּק לְשׁוֹב לְמִקוּמָה,
הִיא הוֹלְכַת לְפָנָי הַנִּשְׁמָה הַהִיא.
וְכַמָּה שְׁעָרִים נִשְׁכָּרִים מִלְּפָנָי
הַתּוֹרָה עַד שְׁנַכְנַסְתָּ לְמִקוּמָה,

אֲזֵלָא לְאַסְתַּלְקָא לְמִיתָב

לְאֶתְרָה, אִי־הִי אֲזַלָּא קָמָה דְּהִיא נִשְׁמַתָּא. וְכַמָּה תַרְעִין אֶתְבְּרוּ מִקָּמָה דְּאוֹרֵייתָא עַד דְּעֵאלַת לְדוּכְתָהּ. וְקִיָּמָא עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ עַד דִּיתְעַר בְּזַמְנָא דִּיקוּמוּן מְתִיבָא דְעֵלְמָא, וְאִי־הִי מִלְפָּא סְנִיגוּרָא עֲלֵיהּ.

הָרָא הוּא דְכְתִיב, (משלי ו) בְּהִתְהַלֵּךְ תִּנְחָה אֶתְךָ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ וְהִקִּיצוּתָהּ הִיא תְּשִׁיחָךְ. בְּהִתְהַלֵּךְ תִּנְחָה אֶתְךָ, כְּמָה דְּאֶתְמַר. בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ, בְּשַׁעֲתָא דְשָׁכִיב גּוּפָא בְּקַבְרָא, דְּהָא כְּדִין בְּהִיּוּבָא זְמַנָּא אֶתְדִין גּוּפָא בְּקַבְרָא וְכְדִין אוֹרֵייתָא אֲגִינַת עֲלֵיהּ. וְהִקִּיצוּתָהּ הִיא תְּשִׁיחָךְ כְּמָה דְּאֶתְמַר בְּזַמְנָא דִּיתְעַרוּן מְתִי עֵלְמָא מִן עַפְרָא. הִיא תְּשִׁיחָךְ לְמַהוּי סְנִיגוּרָא עֲלֶיךָ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הִיא תְּשִׁיחָךְ. מָאִי הִיא תְּשִׁיחָךְ. בְּגִין דְּאָף עַל גַּב דְּהִשְׁתָּא יְקוּמוּן מִעַפְרָא, אוֹרֵייתָא לָּא יִתְנַשֵּׁי מִנְהוּן. דְּהָא כְּדִין יְנַדְעוּן כָּל הֵיא אוֹרֵייתָא דְשִׁבְקוּ כַּד אֶסְתַּלְקוּ מֵהַאי עֵלְמָא, הֵיא אוֹרֵייתָא נְטִירָא מֵהִיא זְמַנָּא וְתִיעוּל בְּמַעֲיִיהוּ כְּמִלְקֵדְמִין וְאִי־הִי תְּמַלִּיל בְּמַעֲיִיהוּ.

וְכֹרְ מַלִּין מִתְּתַקְנָן יִתִּיר מִכְּמָה דְּהוּוּ בְּקַדְמִיתָא, דְּהָא כָּל אִינוּן מַלִּין דְּאִי־הוּ לָּא יְכִיל לְאֶדְבָקָא לוֹ פְּדָקָא יָאוּת וְאִי־הוּ אֶשְׁתַּדֵּל בְּהוּ וְלָא אֶתְדַבֵּק בְּהוּ. כְּלָהוּ עֲאֵלִין בְּמַעוּי מִתְּתַקְנָן, וְאוֹרֵייתָא תְּמַלִּיל בֵּיהּ. הָרָא הוּא דְכְתִיב וְהִקִּיצוּתָהּ הִיא תְּשִׁיחָךְ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּגוּוֹנָא דָּא כָּל מָאן דְּאֶשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא בְּהַאי עֵלְמָא, זְכִי לְאֶשְׁתַּדֵּל בָּהּ לְעֵלְמָא דְּאֶתִי וְהָא אֶתְמַר.

תָּא חֲזִי, הֵיא בַר נָשׁ דְּלָא זְכִי לְאֶשְׁתַּדֵּלָּא בְּהַאי עֵלְמָא בְּאוֹרֵייתָא, וְאִי־הוּ אֲזִיל בְּחִשׁוּכָא, כַּד נְפִיק מֵהַאי עֵלְמָא, נְטִלִין לֵיהּ וְעֵאֵלִין לֵיהּ לְגִי־הֵנַם, אֶתְר

וְעוּמְדַת עַל הָאָדָם עַד שִׁיתְעוּרָא בְּזַמְן שִׁיקוּמוֹ הַמְתִּים שֶׁל הָעוֹלָם, וְהִיא מִלְמַדַת עֲלֵיו סְנִיגוּרָהּ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (משלי ו) בְּהִתְהַלֵּךְ תִּנְחָה אֶתְךָ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ וְהִקִּיצוּתָהּ הִיא תְּשִׁיחָךְ. בְּהִתְהַלֵּךְ תִּנְחָה אֶתְךָ - כְּמוֹ שְׁנַתְבָּאָר. בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ - בְּשַׁעֲתָא שְׁשׁוּכְבַת הַגּוּף בְּקַבְרָא, שְׁהִרִי אֲזַ בְּזַמְן הַהוּא נְדוּן הַגּוּף בְּקַבְרָא, וְאֲזַ הַתּוֹרָה מְגַנָּה עֲלֵיו. וְהִקִּיצוּתָהּ הִיא תְּשִׁיחָךְ - כְּמוֹ שְׁנַתְבָּאָר, בְּזַמְן שִׁיתְעוּרָרוּ הַמְתִּים שֶׁל הָעוֹלָם מִן הָעֶפְרָא, הִיא תְּשִׁיחָךְ לְהִיּוּת עֲלֶיךָ סְנִיגוּרָא.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הִיא תְּשִׁיחָךְ, מָה זֶה הִיא תְּשִׁיחָךְ? מִשׁוּם שְׂאָף עַל גַּב שֶׁעֲכָשׁוּ יְקוּמוּ מֵהָעֶפְרָא, הַתּוֹרָה לֹא תִשְׁתַּפַּח מֵהֶם, שְׁהִרִי אֲזַ יְדַעוּ אֵת כָּל אוֹתָהּ הַתּוֹרָה שֶׁעֲזָבוּ כְּשֶׁהִסְתַּלְקוּ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. אוֹתָהּ הַתּוֹרָה שְׁמוּרָה מְאוּתוֹ זְמַן, וְתַכְנִס לְמַעֲיָהֶם כְּמוֹ מִקְדָּשׁ, וְהִיא תְּדַבֵּר בְּמַעֲיָהֶם.

וְכֹרְ הַדְּבָרִים מְתַקְנִים יוֹתֵר מִכְּמוֹ שְׁהִיוּ בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׁהִרִי כָּל אוֹתָם הַדְּבָרִים שֶׁהוּא לֹא יָכֹל לְהַשִּׁיג אוֹתָם כְּרֵאוּי וְהוּא הִשְׁתַּדֵּל בָּהֶם וְלֹא נִדְבַק בָּהֶם - כָּלֵם נִכְנָסִים לְמַעֲוֵי מְתַקְנִים וְהַתּוֹרָה תְּדַבֵּר בּוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְהִקִּיצוּתָהּ הִיא תְּשִׁיחָךְ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּמוֹ זֶה כָּל מִי שֶׁמְשַׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, זוֹכֵה לְהִשְׁתַּדֵּל בָּהּ לְעוֹלָם הַבָּא, וְהֵנָּה נִתְבָּאָר.

בֵּא רְאָה, אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁלֹּא זוֹכֵה לְהִשְׁתַּדֵּל בְּעוֹלָם הַזֶּה בַּתּוֹרָה וְהוּא הוֹלֵךְ בְּחִשְׁכָּה, כְּשׁוֹיֵצָא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, נוֹטְלִים אוֹתוֹ וּמְכַנְּסִים אוֹתוֹ לְגִי־הֵנַם לְמַקּוֹם הַתְּחִתּוֹן, שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְרַחֵם עֲלָיו, שְׁנִקְרָא בּוֹר שְׁאוֹן טִיט הַיָּנוּן, כְּמוֹ

וְעֵאֵלִין לֵיהּ לְגִי־הֵנַם, אֶתְר